

Protokół z hybrydowego posiedzenia Rady Narodowego Instytutu Wolności
– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Warszawa, 28 marca 2025 roku

28 marca 2025 r. odbyło się drugie w tym roku posiedzenie III kadencji Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W posiedzeniu udział wzięli:

1. Piotr Stec – Przewodniczący Rady NIW-CRSO;
2. Anna Czyżewska – Członkini Rady NIW-CRSO;
3. dr Ewa Gałka – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
4. Daniel Prędkopowicz – Członek Rady NIW-CRSO (online);
5. Iwona Żukiert – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
6. dr hab. Marek Rymsza – Członek Rady NIW-CRSO;
7. Paweł Szewczyk – Członek Rady NIW-CRSO;
8. Monika Miłowska – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
9. Paweł Bilski – Członek Rady NIW-CRSO;
10. Michał Braun – Dyrektor NIW-CRSO;
11. Adela Gąsiorowska – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO (online);
12. Ewa Kalbarczyk – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO (online);
13. Stefan Kołucki – Kierownik Biura Programów Horyzontalnych NIW-CRSO (online);
14. Łukasz Ofiara – Kierownik Biura Programów Tematycznych NIW-CRSO (online);
15. Joanna Nowicka – starsza specjalistka NIW-CRSO (online);
16. Oliwia Krawczyk – starsza specjalistka NIW-CRSO.

Członkiniom i członkom Rady NIW-CRSO został przedstawiony następujący porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia, sprawy formalne, wyrażenie zgody na nagrywanie przebiegu posiedzenia oraz przyjęcie porządku obrad.
2. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Rady III kadencji z 14.01.25 r. i protokołu z głosowania w trybie obiegowym z 02.02.25 r.
3. Zaopiniowanie zmiany regulaminu organizacyjnego NIW-CRSO.
4. Stan konsultacji Programów Instytutu.

5. Stan prac nad Programem Moc Małych Społeczności.
6. Akademia NIW.
7. Wyniki NOWEFIO i PROO w edycji 2025.
8. Standardy usług poradniczych.
9. Sprawy różne.
10. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Posiedzenie otworzył Pan Piotr Stec, Przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Wszystkie członkinie i członkowie Rady NIW-CRSO wyrazili zgodę na nagrywanie przebiegu posiedzenia. Na prośbę Pana Michała Brauna, Dyrektora NIW-CRSO zmieniono kolejność omawianych punktów porządku obrad.

Ad 2.

Protokół z posiedzenia Rady III kadencji z 14.01.25 r. oraz protokół z głosowania w trybie obiegowym z 02.02.25 r. zostały przyjęte przez Radę NIW-CRSO.

Ad 3.

Pan Michał Braun, Dyrektor NIW-CRSO, przedstawił najważniejsze założenia zmiany regulaminu organizacyjnego NIW-CRSO. Stanowisko pracy ds. decyzji administracyjnych w sprawie zwrotów dotacji wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem, które obecnie znajduje się w Biurze Kontroli, zostanie przeniesione do Zespołu Prawnego (wcześniej Zespołu Radców Prawnych).

Pani dr Ewa Gałka poparła proponowane zmiany, jednakże, myśląc przyszłościowo o różnych programach resortowych, które realizowałby Instytut, zasugerowała, w kontekście schematu organizacyjnego, że w przypadku tak dużej instytucji warto rozważyć stworzenie struktury organizacyjnej funkcjonalnej lub macierzowej. Dyrektor Instytutu podziękował za sugestię.

Poruszona została również kwestia ograniczonej liczby etatów oraz niskiego poziomu wynagrodzeń. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, NIW-CRSO nie ma możliwości finansowania wynagrodzeń etatowych ze środków pomocy technicznej programów. Obecnie prowadzone są prace mające na celu usprawnienie tych procesów, ponieważ w przeciwnym razie niemożliwe będzie zapewnienie odpowiedniego wsparcia kadrowego dla realizacji nowego programu MMS.

Pani Anna Czyżewska zwróciła się z pytaniem, kto będzie odpowiedzialny za obsługę nowego konkursu, który ma rozpocząć się za około półtora miesiąca. Zaznaczyła, że planowana liczba dotacji wynosi około 800, co znacząco przekracza dotychczasową skalę realizowanych programów – dla porównania, w ramach Programu NOWEFIO obsługiwanych jest rocznie około 250 umów. Dyrektor Instytutu odpowiedział, że konieczne będzie zaangażowanie dodatkowych osób na podstawie umów cywilnoprawnych, w celu zapewnienia obsługi nowego konkursu.

Członkini Rady zwróciła uwagę, że realizacja Programu będzie wymagać znacznych nakładów czasowych oraz zaangażowania zasobów ludzkich. Wskazała, że proces ten obejmuje miesięczny okres składania wniosków, które następnie muszą zostać ocenione, a także wymaga podpisania umów i obsługi sprawozdań – zarówno z programów już funkcjonujących, jak i z nowego Programu MMS.

Pan Piotr Stec stwierdził, że pracownicy Instytutu podejmują intensywne działania, aby zakończyć proces akceptacji bieżących sprawozdań, co umożliwi zaangażowanie ich do obsługi nowego Programu.

Pan Michał Braun zauważył, że w przypadku Programu MMS kwestie sprawozdawczości nie powinny stanowić istotnego problemu, ponieważ nie będzie sytuacji, w której organizacje oczekują na akceptację sprawozdania w celu otrzymania dalszych środków – ze względu na krótki charakter realizowanych projektów. Wskazał również, że możliwym rozwiązaniem organizacyjnym może być zastosowanie modelu funkcjonującego w Programie Erasmus, w którym zarówno wnioski jak i sprawozdania oceniają eksperci zewnątrz. Obecnie trwają prace nad regulaminem nowego Programu, i niewykluczone, że podobne rozwiązanie zostanie przyjęte także w NIW. Wówczas możliwe byłoby finansowanie wynagrodzeń ekspertów ze środków pomocy technicznej. Dyrektor Instytutu dodał, że nabór do Programu MMS nie będzie kolidować z innymi naborami – równolegle prowadzony będzie jedynie nabór w ramach Korpusu Solidarności.

Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zaopiniowania projektu zmienionego regulaminu organizacyjnego Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. W głosowaniu 8 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Rada przyjęła uchwałę. Jedna osoba dołączyła do spotkania z opóźnieniem. Obecni podczas głosowania: 9 osób; głosowało 8 osób.

Ad 7.

Dyrektor Instytutu rozpoczął omawianie wyników konkursów Programów PROO i NOWEFIO. W sumie wpłynęło ok. 3500 wniosków, z czego dofinansowanie otrzymało 12% aplikujących.

Najtrudniej było otrzymać dotację w priorytecie PROO 1a w ścieżce 3., gdzie, aby ją dostać trzeba było otrzymać 202 punkty, takich szczęśliwców było 29.

W związku z ogłoszeniem wyników naboru pojawiły się głosy krytyczne ze strony części wnioskodawców. Zgłaszany jest m.in. problem znacznych rozbieżności w ocenach ekspertów. Propozycją rozwiązania mogłoby być wdrożenie drugiego etapu oceny, co jednak wiązałoby się z opóźnieniem publikacji wyników.

Pan Daniel Prędkopowicz poparł propozycję rozwiązania kwestii znacznych różnic w punktacji przyznawanej przez ekspertów. Zwrócił uwagę, że podobna praktyka od lat funkcjonuje w Programie *Mazowsze Lokalnie*, gdzie dodatkowa weryfikacja stosowana jest wyłącznie w przypadku wniosków ocenionych skrajnie odmiennie. Nie dotyczy to wniosków ocenionych podobnie – w takich przypadkach nie ma potrzeby dodatkowej konsultacji między ekspertami. Wprowadzenie takiego rozwiązania w obecnym systemie ocen mogłoby przynieść wymierne korzyści dla wnioskodawców, w szczególności w postaci bardziej przejrzystego i spójnego feedbacku, opartego na zrównoważonej ocenie, a nie wyłącznie subiektywnej opinii jednego eksperta.

Pani Anna Czyżewska poruszyła kwestię przyznania dotacji Zakładowi Narodowemu im. Ossolińskich – fundacji Skarbu Państwa, która corocznie otrzymuje dotację podmiotową w wysokości 25 mln zł. Instytucja ta czerpie także dochody z nieruchomości zlokalizowanych na wrocławskim rynku oraz zarządza Muzeum Pana Tadeusza. W ramach Programu PROO 1a (ścieżka 3) otrzymała dodatkowo dotację w wysokości ok. 700 tys. zł na rozwój instytucjonalny. Członkini Rady zwróciła uwagę, że obecność tego typu beneficjenta w gronie 29 dofinansowanych organizacji budzi frustrację wśród pozostałych wnioskodawców. Zaznaczyła również, że pozostaje w kontakcie z przedstawicielami fundacji demokratycznych, których opinie w tej sprawie są podzielone. Część z nich nie zgadza się z krytycznymi uwagami Pana Jakuba Karysia, wskazując, że kluczowe znaczenie powinien mieć merytorycznie przygotowany wniosek, a nie afiliacje polityczne. Inne organizacje wskazują natomiast na brak dedykowanej ścieżki wsparcia dla organizacji demokratycznych i równościowych, mimo że taki cel wpisuje się w ustawowe zadania Narodowego Instytutu Wolności. Pani Anna Czyżewska wyraziła także zastrzeżenia wobec kompetencji niektórych ekspertów oceniających wnioski. Powołała się na przykład organizacji, która zgłosiła, że jeden z ekspertów uznał wynagrodzenie w wysokości 9 tys. zł brutto za stanowisko etatowe za nadmierne, co miało być niezgodne z realiami dużych miast i nieprawdziwe w kontekście średnich zarobków w Polsce. W związku z tym zasugerowała, że proces oceny wniosków powinien zostać poddany przeglądowi, a eksperci – lepiej weryfikowani.

Zasugerowała także możliwość ograniczenia liczby ekspertów na rzecz mniejszego, ale bardziej doświadczonego zespołu, który oceniałby większą liczbę wniosków.

Pan Michał Braun podziękował za uwagi dodając, że NIW planuje ewaluację pracy ekspertów.

Pan Stefan Kołucki, Kierownik Biura Programów Horyzontalnych, poinformował, że po zakończeniu procesu rozliczania sprawozdań i kontraktowania umów, kolejnym istotnym etapem będzie ewaluacja pracy ekspertów. Przeprowadzona zostanie szczegółowa weryfikacja zarówno osób oceniających, jak i kart ocen – celem jest kontynuowanie współpracy z ekspertami, którzy wykazali się najwyższą rzetelnością. Kierownik BPH przypomniał, że dyskusja na temat doboru ekspertów oraz jakości ocen trwa od wielu lat. W poprzednich edycjach prowadzono analizy mające ustalić, czy eksperci celowo zaniżają oceny bądź czy obecność własnej organizacji w konkursie wpływa na wyniki ocen. Nie stwierdzono takich zależności, choć zauważalna jest różnica w stylach oceniania – niektórzy eksperci są bardziej surowi, inni bardziej liberalni. Przy liczbie ok. 250 ekspertów element subiektywności w ocenie pozostaje nieunikniony. Wskazano, że ograniczenie liczby ekspertów mogłoby przyczynić się do większej standaryzacji ocen i lepszego przygotowania zespołu, jednak wiązałoby się to z koniecznością oceny większej liczby wniosków przez każdego eksperta, co może mieć wpływ na czas rozstrzygnięcia konkursu. Obecnie priorytetem NIW pozostaje zawieranie umów z beneficjentami oraz wypłata dotacji, a następnie planowane jest przeprowadzenie oceny pracy ekspertów.

Pani Anna Czyżewska wyraziła wątpliwość, czy eksperci powinni oceniać wnioski w konkursach, w których udział biorą organizacje, z którymi są powiązani. Zasugerowała konieczność zmiany w tym zakresie. Podkreśliła również spadające zaufanie społeczne wobec ekspertów i zaapelowała o większą wrażliwość NIW na jakość współpracy z nimi. W kontekście innego Programu – KPO, realizowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – zwróciła uwagę na przypadki, w których eksperci nie posiadali wystarczających zasobów do przeprowadzenia rzetelnej oceny formalnej wniosków. Dodała również, że podczas zgłaszania uwag do regulaminu konkursu w ramach PROO 3, apelowała o wprowadzenie zapisu, zgodnie z którym organizacje powinny deklarować, że w ich władzach nie zasiadają liderzy partyjni ani kandydaci w wyborach. Pomimo tego, w obecnej edycji dofinansowanie otrzymały organizacje, w których władzach znajdują się osoby pełniące funkcje w lokalnych strukturach partii politycznych. Członkini Rady wyraziła obawę, że środki publiczne mogą być wykorzystywane do prowadzenia kampanii wyborczej – także pod pretekstem działalności strażniczej lub medialnej. W odpowiedzi Dyrektor Instytutu poinformował, że NIW analizuje działania organizacji, które mogły prowadzić kampanię wyborczą. W związku z tym pojawiło się pytanie, czy zasadnym jest dalsze utrzymywanie priorytetu dotyczącego mediów obywatelskich. Pani Anna

Czyżewska zaznaczyła, że mimo wątpliwości, wsparcie w tym zakresie pozostaje potrzebne dla organizacji pozarządowych.

Pani dr Ewa Gałka zwróciła uwagę na wciąż niewielką znajomość zagadnienia rozwoju potencjału, zarówno wśród wnioskodawców, jak i ekspertów oceniających wnioski w ramach Programów PROO i NOWEFIO. Podkreśliła, że testy dla ekspertów nie wymagały wiedzy w tym zakresie, co może świadczyć o potrzebie wyłonienia węższej, lepiej przygotowanej grupy oceniających. Jej zdaniem, pogłębiona wiedza na temat rozwoju potencjału powinna stać się standardem.

Pani Monika Miłowska wskazała natomiast, że przy niskim wskaźniku przyznawalności dotacji (12%), nawet niewielkie różnice w ocenach ekspertów (np. 10%) mogą decydować o wyniku konkursu. Zasugerowała, że w przypadku rozbieżności ocen powyżej 5%, konieczne powinno być zaangażowanie trzeciego eksperta. Jednocześnie zaznaczyła, że jego ocena musi być rzetelna i przemyślana. Proponowała również wprowadzenie tzw. projektów placebo – dwóch przykładowych wniosków ocenianych przez wszystkich ekspertów – co pozwoliłoby na weryfikację ich sposobu oceny. Podkreśliła, że poza egzaminem wstępnym, niezbędna jest również bieżąca ewaluacja pracy ekspertów.

Pan dr hab. Marek Rymśa odniósł się do planowanego mechanizmu konsultacji między ekspertami. Zaznaczył, że choć kierunek jest słuszny, należy zachować ostrożność, aby nie wywołać wrażenia ręcznego sterowania ocenami. Podkreślił, że każda korekta jednej oceny może wpływać na końcowy wynik innego wniosku. W jego ocenie, oprócz ewaluacji pracy ekspertów, istotna jest również samorefleksja i możliwość wspólnej analizy – wymiany argumentów między oceniającymi na temat przyczyn rozbieżnych ocen, prowadzącej do ewentualnego zbliżenia stanowisk.

Pani dr Ewa Gałka poparła ideę porozumiewania się ekspertów i oceniła, że jest to lepsze rozwiązanie niż włączanie trzeciej osoby.

Pan Stefan Kołucki poinformował, że w bieżącej edycji wprowadzono test z tzw. projektem placebo. Wszyscy eksperci otrzymali ten sam wniosek do oceny, a ich oceny były niemal jednolite. Eksperci, których oceny znacząco odbiegały od pozostałych, nie zostali zakwalifikowani do bazy ekspertów. Zasugerował, że warto rozważyć wprowadzenie kar umownych dla ekspertów, którzy dokonują ocen w sposób nierzetelny lub niefachowy. Jego zdaniem najlepszym rozwiązaniem byłoby ograniczenie liczby ekspertów w celu standaryzacji ocen i zapewnienia lepszego przeszkolenia, choć przyznał, że może to wpłynąć na terminy rozstrzygnięcia konkursów.

Pani Adela Gąsiorowska, Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO, zaproponowała, by eksperci otrzymywali do oceny kilka znacząco różnych projektów, co pozwoliłoby lepiej zrozumieć zróżnicowanie ich

potencjału, szczególnie w kontekście lokalizacji – w większych i mniejszych miejscowościach. Wskazała również możliwość tworzenia tzw. podpaneli eksperckich w przypadkach dużych rozbieżności ocen. Taka forma wspólnej analizy mogłaby umożliwić osiągnięcie bardziej obiektywnego i merytorycznego konsensusu, niekoniecznie „pośrodku”, lecz najlepiej odpowiadającego jakości danego projektu.

Ad 5.

Przewodniczący Rady Pan Piotr Stec przeszedł do omawiania kolejnego punktu porządku obrad, dotyczącego nowego Programu Moc Małych Społeczności. W swoim wystąpieniu poinformował o rozpoczęciu konsultacji Programu oraz o trwających spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych organizowanych na terenie całego kraju przez KPRM i NIW. Zaznaczył, że po zakończeniu konsultacji na stronie internetowej Kancelarii zostanie opublikowany raport, a następnie Program zostanie skierowany pod obrady Rady Ministrów w celu zatwierdzenia i wdrożenia. Przy tej okazji Przewodniczący wyraził podziękowania dla zespołu Instytutu za dotychczasową współpracę i profesjonalizm, zarówno przy realizacji tego przedsięwzięcia, jak i w szerszym kontekście działań na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Następnie otworzył dyskusję.

Pani Anna Czyżewska poinformowała, że otrzymała wiadomość od jednej z osób, z prośbą o poruszenie na forum Rady kwestii raportu z prekonsultacji Programu MMS. Zapytała czy i kiedy planowana jest publikacja raportu. W odpowiedzi Pan Piotr Stec wyjaśnił, że nigdzie nie zostało wskazane, iż z prekonsultacji powstanie osobny raport — przewidziano raport z pełnych konsultacji Programu. Członkini Rady odniosła się do tej informacji, wskazując, że w kontekście transparentności działań oraz procesu włączania organizacji obywatelskich w debatę nad kształtem programów publicznych, publikacja takiego dokumentu wydaje się oczywista i pożądana. Zaznaczyła, że zarówno ona, jak i inne organizacje uczestniczące w konsultacjach, oczekują udostępnienia dokumentu podsumowującego etap prekonsultacyjny, zwłaszcza w sytuacji, gdy trwa ogólnopolska prezentacja Programu, a nie jest jasne, które uwagi i dlaczego zostały uwzględnione, a które odrzucono. Wskazała również, że z dostępnych informacji wynika, iż Program uległ zmianom — m.in. w zakresie budżetu oraz kryteriów uprawniających do udziału. Obecnie mają to być organizacje z rocznym budżetem poniżej 200 tys. zł w ostatnich trzech latach, podczas gdy wcześniej mowa była o progu 100 tys. zł. Członkini Rady podkreśliła, że pytanie o dokument podsumowujący etap prekonsultacyjny wynika z szacunku wobec organizacji, które w sposób nieodpłatny i zaangażowany wносиły uwagi do obszernego dokumentu programowego. Zaznaczyła, że sama nie otrzymała nawet potwierdzenia przyjęcia swoich uwag, a tym bardziej — odniesienia się do nich. Na zakończenie podkreśliła, że choć sam proces konsultacji jest

bardzo potrzebny i wartościowy, to powinien być prowadzony w sposób rzetelny i przejrzysty, tak aby organizacje miały realne poczucie, że ich głos jest słyszany i brany pod uwagę.

Pani Adela Gąsiorowska poinformowała, że dokument zawierający odniesienie do wszystkich zgłoszonych uwag, które zostały wykorzystane przy tworzeniu Programu, został przygotowany. Zaznaczyła jednak, że decyzja o jego ewentualnej publikacji należy do gospodarza Programu, czyli Pani Ministry. Dodała, że w przypadku jego niedostępności, możliwe jest złożenie wniosku o dostęp do informacji publicznej. Pani Anna Czyżewska podziękowała za odpowiedź.

Zastępczyni Dyrektora Pani Ewa Kalbarczyk dodała, że otrzymywała wiele pytań od osoby zajmującej się w KPRM konsultacjami, które napływały od osób biorących udział w procesie lub po prostu zainteresowanych Programem. Na każde z tych pytań była wysyłana odpowiedź. Jeśli zdarzyło się, że jedno czy dwa zapytania pozostały bez reakcji z powodu niedopatrzenia – bardzo za to przeprosiła. Podkreśliła, że celem zespołu jest zapewnienie, aby wszystkie pytania były traktowane z należytą uwagą i niepozostawiane bez odpowiedzi.

Pan Daniel Prędkopowicz zaznaczył, że nie chodzi o podziękowania za każdą zgłoszoną uwagę, ale o utrzymanie standardu podsumowania poszczególnych etapów konsultacji. Celem jest, aby organizacje widziały, że ich głos jest zauważany, że są wymienione i brane pod uwagę, a ich praca nie idzie na marne. Podkreślił, że ma to na celu pokazanie organizacjom, iż mają realny wpływ na kształt Programu i jego realizację, oraz że ich zaangażowanie i aktywność są istotne.

Pani Anna Czyżewska podkreśliła rozgoryczenie większych organizacji, w tym organizacji demokratycznych, wskazując, że rządowe wsparcie skierowane do małych organizacji z mniejszych miejscowości dotyczy nie tylko Programu MMS, ale również np. 120 mln zł, które są przeznaczone na mocy ustawy o KGW dla Kół Gospodyń Wiejskich. Zaznaczyła, że ważne jest, aby wybrzmiało rozgoryczenie większych organizacji z większych miejscowości, które działają w innych obszarach, a które nie otrzymują wsparcia finansowego na prowadzenie swojej działalności. Pani dr Ewa Gałka wzmocniła głos przewodniczki w kwestii dużych organizacji, zauważając, że w sytuacjach kryzysowych to właśnie one inicjują działania i siecują mniejsze organizacje. Zwróciła również uwagę, że od kilku lat obserwuje się tendencję, iż nowe organizacje rejestrują się w mniejszych miejscowościach, mimo że ich biura znajdują się w dużych miastach. Członkini Rady zauważyła, że Program Moc Małych Społeczności jest krótkoterminowym konkursem. Odnosząc się do dyskusji o niskiej świadomości na temat rozwoju potencjału organizacji, wyraziła nadzieję, że w przyszłości w planach NIW uwzględnione zostaną dodatkowe elementy, takie jak sugestie i moduły wspierające organizacje w poprawnym formułowaniu projektów, aby uniknąć błędów przy składaniu wniosków.

Ad 8.

Pan dr hab. Marek Rymsza opowiedział o historii stworzenia dokumentu „Standardy poradnictwa”, który powstał wraz z pomysłem Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych. W 2019 roku, w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Kancelarii Prezydenta, zorganizowano Kongres Poradnictwa, w którym uczestniczyło ok. 500 osób reprezentujących różne formy poradnictwa (prawne, zdrowotne, rodzinne, psychologiczne, zawodowe). Celem było połączenie tych obszarów, aby doradcy mogli współpracować, kierując swoich klientów do odpowiednich instytucji. Podczas Kongresu pojawiły się sygnały, że choć poradnictwo publiczne jest stabilne, to w NGO-sach istnieje problem z utrzymaniem specjalistów. W odpowiedzi powstał pomysł programu poradniczego w NIW, który miał wspierać organizacje poradnicze. W wydarzeniu wzięli udział m.in. Prezydent RP i Pan prof. Piotr Gliński. Po Kongresie powstała grupa robocza, która opracowała „Standardy poradnictwa” jako wspólny mianownik dla wszystkich obszarów. Rok później standardy te zostały zaprezentowane na Kongresie Profesji i Zawodów Pomocowych. Wówczas uznano, że należy je upublicznić i dobrowolnie wdrażać.

Pan Łukasz Ofiara, Kierownik Biura Programów Tematycznych, poinformował, że w ramach konsultacji Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na rok 2025, NIW zaproponował włączenie do Programu „Standardów poradniczych”, co wydaje się bardziej możliwe, lub rozważenie możliwości certyfikacji organizacji, która potwierdzałaby spełnianie ich.

Pani Anna Czyżewska zasugerowała, aby NIW więcej mówił o kwestiach standardów w realizowanych działaniach, m. in. w działaniach poradniczych, ale również wspierających czy aktywizujących, w ramach wszystkich programów Instytutu.

Pan dr hab. Marek Rymsza zakończył prezentację, stwierdzając, że Program wpisuje się w politykę deinstytucjonalizacji działań pomocowych, ponieważ usługa poradnicza jest jednym z najmniej zinstytucjonalizowanych rodzajów wsparcia. Podkreślił, że jest to najbardziej bezpieczna forma pierwszego kontaktu z pomocą. Zwrócił uwagę, że aby zbudować model środowiskowy pomocy, poradnictwo powinno być łatwo dostępne. Dodał, że im większe zaangażowanie świata obywatelskiego w działania poradnicze, tym lepiej, ponieważ osoby potrzebujące pomocy chętniej i łatwiej zwracają się do organizacji, które nie są postrzegane jako instytucje czy przedstawiciele państwa, obawiając się, że ich problemy mogą zostać zarejestrowane lub wiązać się z negatywnymi konsekwencjami.

Ad 4.

Pan Łukasz Ofiara, Kierownik Biura Programów Tematycznych, przedstawił szczegółowy stan konsultacji poszczególnych programów tematycznych NIW-CRSO. Obecnie konsultowane są; Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy, Rządowy Program Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych, Rządowy Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych, Rządowy Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych oraz Rządowy Program Polski Inkubator Rzemiosła. Założenie wszystkich konsultacji obejmuje kolejno: wysłanie ankiety konsultacyjnej, przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych, analizę zebranych uwag, dokonanie zmian w programie, posiedzenie Komitetu Sterującego-Monitorującego danego programu, konsultacje, zatwierdzenie Regulaminu przez Radę NIW, a na końcu uchwalenie programu przez Radę Ministrów.

Kierownik BPT przedstawił kluczowe postulowane zmiany w poszczególnych programach, które już zostały wywnioskowane:

Konsultacje RP Fundusz Młodzieżowy

- Zdefiniowanie młodzieży – realizatorów i odbiorców zadań do grupy wiekowej: 12-29 (w całym Programie)
- Wsparcie dla Centrów Młodzieżowych (osobna ścieżka?)
- Wsparcie na zatrudnienie pracownika młodzieżowego – youthworkera
- Doprecyzowanie priorytetów: np. „Aktywna Młodzież” zamiast „Aktywizacja młodzieży” (nacisk na młodzież jako podmiot działań, a nie przedmiot działań aktywizujących)
- Regranting – limit kwot mikrodotacji; definiowanie odbiorców (pomocnicze rady przy sołectwach, specjalna ścieżka dla obszarów wiejskich, spółdzielnie uczniowskie)

Konsultacje RPW ROP

- Oparcie poradnictwa o standardy poradnictwa (próba doprecyzowania odbiorców Programu) (akredytacja organizacji poradniczych)
- Rozwinięcie innych obszarów poradnictwa (poradnictwo specjalistyczne, zdrowotne i inne)
- Zawężenie lub likwidacja poradnictwa obywatelskiego
- Likwidacja regrantingu
- Wprowadzenie poradnictwa grupowego
- Wsparcie dla obszarów o mniejszym dostępie do poradnictwa

- Wieloletni okres działań
- Ryczałtowanie kwot

Konsultacje RPW UL

- Zmiana w zakresie dotowania Priorytetów – zmiana Priorytetów, zwiększenie puli środków dla Priorytetu 1.
- Rozszerzenie palety Priorytetów o Priorytety tematyczne (integracja społeczna, aktywność)
- Akredytacja UL
- Zwiększenie alokacji środków
- Częstszy monitoring Programu w celu dostosowania do zmieniających się potrzeb
- Rozszerzenie palety Priorytetów o Priorytety tematyczne (integracja społeczna, kultura, inicjatywy międzypokoleniowe)

Ad 6.

W związku z koniecznością doprecyzowania kwestii dotyczących Akademii NIW, Przewodniczący Rady zwrócił się z prośbą do Biura Komunikacji i Analiz o przygotowanie materiału na następne posiedzenie Rady, który obejmować będzie informacje dotyczące liczby wyjazdów, założeń związanych z projektem, a także dostępnych możliwości i zasobów. Umożliwi to dalszą dyskusję na temat przyszłości Akademii NIW i jej potencjalnych działań.

Ad. 9

Pan Piotr Stec przeszedł do omówienia spraw różnych, kolejnego punktu porządku obrad. Pani Monika Miłowska zwróciła uwagę, że organizacje pozarządowe, które utraciły finansowanie ze środków Agencji Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) w wyniku zmian w polityce obecnej administracji amerykańskiej, zgłaszają pytania o możliwość uzyskania wsparcia. Zapytała, czy istnieje jakakolwiek szansa, by – za pośrednictwem NIW bądź KPRM – podjąć działania lobbingowe na rzecz wsparcia dla tych podmiotów. Członkini Rady podkreśliła, że skoro Program Moc Małych Społeczności ma na celu wzmacnianie odporności, należałoby rozważyć przeznaczenie części środków nie wyłącznie dla małych społeczności, lecz także dla organizacji, które pełniły istotną rolę w ekosystemie społecznym, a które obecnie zmagają się z poważnym ubytkiem funduszy, trudnym do uzupełnienia w krótkim czasie.

Przewodniczący Rady odpowiedział, że w przypadku Programu MMS, jeśli uda się doprowadzić do jego wieloletniego charakteru oraz zwiększenia budżetu (co stanowi przedmiot bieżących starań), dostrzegana jest przestrzeń do rozszerzenia zakresu wsparcia. Wskazał, że choć nazwa Programu odnosi się do "małych" społeczności, w ramach drugiego i trzeciego priorytetu wnioski składać mogą właśnie większe organizacje, które niekoniecznie są z małych miejscowości. Niemniej jednak, działania te mają być kierowane z myślą o wsparciu mniejszych podmiotów.

Pani Monika Miłowska poinformowała, że w wyniku utraty finansowania ze źródeł amerykańskich, wiele organizacji społecznych znalazło się w bardzo trudnej sytuacji kadrowej. Wskazała, że Polskie Forum Migracyjne utraciło 40% personelu, Sieć "Mapuj Pomoc" – 50% zespołu, a także Fundacja Ocalenie, Fundacja Ukraina oraz inne organizacje musiały dokonać znaczących redukcji. Członkini Rady podkreśliła, że – w przeciwieństwie do wsparcia, jakie otrzymywały przedsiębiorstwa w czasie pandemii COVID-19 – organizacje społeczne nie mają obecnie dostępu do podobnych mechanizmów pomocowych. W jej ocenie nawet krótkoterminowe wsparcie finansowe, umożliwiające utrzymanie kluczowego personelu przez okres około trzech miesięcy, mogłoby znacząco ułatwić przetrwanie najtrudniejszego okresu oraz poszukiwanie alternatywnych źródeł finansowania.

Pani Anna Czyżewska zwróciła uwagę, że poza organizacjami zajmującymi się pomocą uchodźcom, w trudnej sytuacji znajdują się również organizacje działające na rzecz demokracji i angażujące się w kampanie monitorujące procesy wyborcze. Przykładem może być inicjatywa Jawny Lublin oraz inne organizacje prowadzące działania strażnicze, które dotychczas finansowane były m.in. z funduszy amerykańskich.

Pani Monika Miłowska dodała, że w przestrzeni publicznej pojawiły się niepokojące narracje, jakoby organizacje, które utraciły środki z USAID, miały charakter wyłącznie neoliberalny lub lewicowy, a także że były finansowane przez rząd amerykański w celu wpływania na wyniki wyborów w Polsce. Wskazała, że tego rodzaju zarzuty pojawiły się m.in. wobec projektu Latarnik Wyborczy, oskarżanego o rzekome manipulowanie wynikami wyborczymi, co miało – według tych narracji – przyczynić się do porażki jednej z partii politycznych. Zaznaczyła również, że Polska Akcja Humanitarna miała utracić fundusze ze względu na działania wspierające migrację do Polski. Podsumowując, Członkini Rady podkreśliła, że obecnie w przestrzeni medialnej i politycznej obserwuje się negatywną nagonkę na organizacje, które korzystały z finansowania amerykańskiego.

Pan Piotr Stec podziękował za przedstawione uwagi i głosy. Poinformował, że w ramach prac nad ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz towarzyszącego jej programu – przygotowywanego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Obrony

Narodowej i Ministrem ds. społeczeństwa obywatelskiego – zgłaszane były postulaty dotyczące uwzględnienia organizacji społecznych w działaniach związanych z opieką humanitarną i przygotowaniem do pełnienia funkcji ochrony ludności. Zaznaczył jednak, że do momentu przyjęcia ostatecznych rozwiązań nie jest możliwe komunikowanie konkretnych informacji w tym zakresie. Dodał także, że podczas niedawnego wydarzenia Civil Society Week w Brukseli rozmawiał na temat wyzwań społecznych z nowym przewodniczącym Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES), organizacji zajmującej się szeroko pojętą odpornością społeczną. Przewodniczący Rady podkreślił, że obecnie nie ma przewidzianych dodatkowych mechanizmów wsparcia dedykowanych organizacjom, które utraciły finansowanie, jednak temat ten pozostaje w polu zainteresowania.

Ad 10.

Po wyczerpaniu porządku obrad Przewodniczący Rady podziękował Dyrektorowi Instytutu oraz członkiniom i członkom Rady, po czym zamknął posiedzenie.

Przewodniczący Rady
Narodowego Instytutu Wolności -
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Pipir.Stec

Protokół sporządziła Oliwia Krawczyk.

